

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
CONGESTIONVM
NATVRA, CAVSIS ET EFFECTIBVS,

QVAM
SVB AVSPICIIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

D. II. DECEMBR. A. S. R. **MDCCCXLIX.**

PVBELICE DEFENDET
AVCTOR

CAROLVS FRIDERICVS FROMHOLD,
ROCHLICENSIS MISNICVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IN AERIALI MEDICA

CONGESTIONVM

NATURA CAUSIS ET EFFECTIBVS

CONSENSU ET AERIALI FACULTATIS MEDICAE

PRÆSIDIO

VIRO ILLUSTRIS ACCESSIONE ET EXPERIENTISSIMO

DOMINO

D. ANDREA ELIA BOCHNERO

POTENTISSIMO PRÆSIDI REGIÆ A CONSILII INTIMIS
MEDICIS ET PHYSICIS NATVRAE PROFERE PVBL. GERMANICÆ
SOCIETATIS ACADEMIÆ NATVRAE HISTORICÆ ET
ET CONIVS PAVLI CAROLVS

PRO GRADV DOCTORIS

SYMPLOSÆ IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORIBVS HONORIS HABILITATIS

D. II. DECEMB. MDCCLXXIII.

AVCTOR

CAROLVS FREDERICVS FROMHOLD

ROSENFELDENSI MEDICVS

HABET MANDATVM
SVM JOHANNIS CHRISTIANI HERZELII, ACAD. TYTON.

ILLVSTRISSIMO ET GRATIOSISSIMO
DOMINO
CAROLO HEINRICO
COMITI AC DOMINO A SCHOENBURG,
COMITI AC DOMINO COMITATVVM GLAV-
CHAE, WALDENBURGII, HARTEN-
STEINII ET LICHTENSTEINII;

NEC NON
ILLVSTRISSIMO ET GRATIOSISSIMO
DOMINO
ALBERTO HEINRICO
COMITI AC DOMINO A SCHOENBURG,
COMITI AC DOMINO COMITATVVM GLAV-
CHAE, WALDENBURGII, HARTEN-
STEINII ET LICHTENSTEINII,
FRATRIBVS GERMANIS,
DOMINIS MEIS GRATIOSISSIMIS,

CVM
HVMILLIMA ET DEVOTISSIMA ANIMI
SVBIECTIONE

D. D. D.

A V C T O R.

uum primo, **ILLVSTRISSIMI**
COMITES AC DOMINI
GRATIOSISSIMI, in pueri-
tia olim mea adspectu **VESTRO** dulcissimo oculos
pascere mihi licuerit, nescio profecto, quinam
amoris in **VOS** me penes exarserint igniculi,
quique devotissimae admirationis cultus me er-
ga **VOS** ceperit subiectissimum. Tantum etiam
abest, ut aestus affectus tenerrimi ex eo tem-
pore factus fuerit remissior, ut aetatis potius
meae iudicandique potentiae accessione maius

indies acquisiverit incrementum. Quoties enim cunq̃ue ILLVSTRISSIMI PARENTIS GRATIOSISSIMAEQVE GENITRICIS, apud coelites iam beatissime versantium, praeclaras virtutes, inter hasque principem fere in omnes clementiam, patrem meum, a multis retro annis ILLVSTRISSIMAE DOMVS Medicum, praedicantem audivi, toties pabulo veneratio inter viscera semel concepta innutrita est praesentissimo. VOS namque, ILLVSTRISSIMI COMITES AC DOMINI GRATIOSISSIMI, videbimini mihi virtutum paternarum aemula propago: VOS inquam, robur stirpis optimae indolis atque naturae surculi, a summo Numine in ornamentum aliquando DOMVS SCHOENBURGICAE, iuxta ac in clientum subditorumque solatium, destinati & coelitus concessi. Neque spem me fefellisse abund-

abunde sum convictus, cum insignem hancce
naturae bonitatem indefessa cultura, & domi-
nam in iuventute, & postmodum in Academiis,
ita excolueritis, ut admiratores habeatis in-
numeros, atque VOBIS solis quasi prodeun-
tibus applaudentes VESTRAMQUE gratiam
certatim implorantes. Quis quaeso ergo mi-
hi vitio verterit, si & ego, VESTRAS & natu-
rae dotes admiratus, & virtute acquisitam
animorum optimorum humanitatem veneratus,
eam, qua VOScolo, ILLVSTRISSIMI
COMITES, animi pietatem qualicumque hoc
specimine declarem? Permittite quaeso levibus
hisce pagellis, quae Nomini VESTRO dicatae
sunt, aliquem ad VOS aditum: Pietas in
VOS mea me saltem fecit audacem. Quod
superest, D. O. M. fulcra VOS ILLVSTRIS-
SIMAE DOMVS SCHOENBVRGICAE, ob res
olim

olim praeclare gestas aeternis annalibus dignissimae, ad seram usque aetatem salvos servet atque incolumes. VOBIS enim optime valentibus, & subditorum VESTRORVM & spes mea salusque nihil, confido, experietur offendiculi. Valet! id quod vovet,

ILLVSTRISSIMI ET GRATIOSISSIMI COMITES,

Vester subiectissimus devotissimusque

servus,

CAROLVS FRIDERICVS FROMHOLD.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE

CONGESTIONVM

NATVRA, CAVSIS ET EFFECTIBVS.

PROOEMIUM.

Inter causas, quae praeternaturales in corpore humano producant effectus, non infimum obtinere locum congestiones, veritas est, quam nemo, nisi medicinae plane ignarus, in dubium vocare potest. Quam frequenter enim in corpore humano morbofo non contingunt congestiones? Et quot quantique morbi, Et quam graves Et periculosi effectus non ab iis proficiscuntur? Dolores, spasmo-

B

spasmodicae partium solidarum constrictiones, humorum stagnationes vasorumque obstructiones, inflammationes, tumores, fluidorum extravasationes, haemorrhagiae & innumera alia pathemata, frequentius ex iisdem originem ducunt. Verum enim vero, quo manifestiora haec sunt & certiora omnia, eo magis omnino mirandum est, Medicos haecenus adeo parum circa indagandam veram congestionum indolem ac naturam, denotandosque & exponendos earum effectus & causas, sollicitos & occupatos fuisse. Si enim argumenti cuiuspiam explanatio multis usque crassis circumfusa est tenebris & circumseptis difficultatibus, certe haec est de congestionibus doctrina. In quot enim & quam diversas non abeunt Medici sententias circa solas tantum congestionum causas? & quot non harum sibi fingunt easque pro veris ac certis venditant, quae tamen nullibi, nisi in eorum cerebro, pro talibus agnoscuntur? longe plura ut de genesi congestionum & earundem effectibus eruendis silentio praeteream. Haec igitur omnia mecum considerans, cepi propositum, cum mihi aliquod ingenii specimen publicum iam sit exhibendum, in argumento hoc de congestionibus paulo exactius exponendo qualescunque meas periclitandi vires, eiusque eximiam, tam in theoria, quam praxi, utilitatem, pro temporis & spatii ratione, simul ostendendi. Faxit ergo supremum Numen, ut conatus hi in eius gloriam aliorumque salutem feliciter cedant.

§. I.

Si quod fluidum corporis humani versus quandam eius partem solidam praeternaturaliter aucto fertur impetu, *congestio* ad eandem partem fieri dicitur, & ipse hic fluidi impetus versus hanc partem praeternaturaliter auctus, appellatur *congestio*.

Definitio congestionis.

§. II.

Fluida, quae naturali maiorem in quandam corporis humani partem solidam exercere possunt impetum, sunt vel *sanguis*, vel *serum*, vel *lymphæ*. Nunc impetus fluidi cuiusdam versus partem quandam corporis humani solidam praeternaturaliter auctus, dicitur *congestio* (§. I). Qua de re *congestio* est vel *sanguinea*, vel *serosa*, vel *lymphatica*.

Species congestionis.

§. III.

Impetus, quo corpus movetur, *triplici* tantum modo augeri potest, nimirum *augmento* vel *massæ*, ne fluidum vel *celeritatis* eiusdem, vel *utriusque simul*; id quod

*In congestio-
maiori vel
ex massa, vel*

*seleritate, vel
maiori mas-
sa & celeri-
tate simul,
versus par-
tem quan-
dam move-
tur.*

*Si fluidum
maiori cele-
ritate vel
massa fertur
ad partem
quandam,
fit ad illam
congestio.*

ex principiis patet physicis. Verum congestio ni-
hil aliud est, quam fluidi cuiusdam praeternaturali-
ter auctus versus partem quandam solidam impe-
tus (§. I.): Quam ob rem, si congestio fieri debet,
fluidum maiori vel massa, vel celeritate tantum,
vel maiori massa & celeritate simul, quam in statu
naturali, versus partem quandam corporis humani
solidam ut feratur, necesse est.

§. IV.

Cum fluidum, si congestio fit, maiori vel massa,
vel celeritate seorsim, vel maiori massa & celeritate
coniunctim, quam in statu fit naturali, versus quan-
dam partem moveri debeat (§. III.), sequitur, ut, si
quod fluidum iusto maiori vel massa, vel celeritate
seorsim, vel maiori celeritate & massa simul, versus
partem quandam corporis humani solidam moveretur,
congestio versus hanc partem fiat. Nam congestio
nihil aliud est, quam impetus fluidi versus partem
quandam corporis humani solidam praeternaturali-
ter auctus (§. I.). Nunc non potest non corporis
moti, si eiusdem vel massa, vel celeritas seorsim, vel
massa & celeritas simul augentur, impetus augeri,
uti id ex principiis constat physicis. Qua de re, si
quod fluidum maiori vel massa, vel celeritate sola,
vel maiori massa & celeritate simul, quam in statu
fit naturali, versus partem quandam corporis hu-
mani solidam moveretur, non potest non versus ean-
dem partem fieri congestio.

§. V.

Determina-

**Demonstrarunt Physici, impetum corporum
moto-**

motorum esse in ratione composita ex simplici mas-
farum & duplicata celeritatum. Ex hoc principio
prona fluit consequentia, quod celeritas corporis
unius eiusdemque moti, ad certum gradum aucta,
maiores eidem corpori impertiat impetum, quam
si sola eiusdem massa in eadem, qua celeritas, cre-
sceret ratione. Fac igitur, celeritatem fluidi, versus
partem quandam corporis humani solidam moti,
manente eiusdem massa eadem, multum & specia-
tim adeo crescere, ut impetus exinde emergens fiat
praeternaturaliter auctus; fac porro, idem fluidum
versus eandem partem motum ratione massae in ead-
dem, qua in priori casu eius crevit celeritas, augeri,
ita ut exinde item iusto maior producat impetus,
tunc in priori casu impetus huius fluidi praeterna-
turaliter auctus, adeoque congestio (§. I.), longe ve-
hementior erit, quam in posteriori casu.

*tur quanti-
tas congestio-
num.*

§. VI.

Fluida corporis humani a vi cordis & arteria-
rum premuntur. Iam autem fluida, quae premun-
tur, secundum legem physicam tendunt quaqua-
versus aequaliter, & maiori versus eum moventur
locum, ubi minorem inveniunt resistantiam. Qua
de re etiam corporis humani fluida conatum exer-
cent aequalem versus omnes plagas, & eo feruntur
impetu maiori, ubi minor eorum conatui occurrit
resistentia. Fac igitur, in parte quadam corporis
humani solida, seu potius in vasis eius, resistantiam
fuisse iusto magis imminutam, tunc necessario fluida
versus istam partem solidam, cuius vasa minorem

*Si qua in
parte resi-
stentia iusto
magis immi-
nuitur, fit ad
eam conge-
stio.*

ea, quam in statu naturali habuerunt, resistantiam acquisiverunt, praeternaturaliter aucto feruntur impetu, adeoque non potest non versus eandem partem fieri congestio (§. I.).

§. VII.

Si in pluribus partibus resistantia fuerit imminuta, fit versus has omnes congestio, sed diverso gradu.

Cum congestio fiat versus partem corporis humani solidam, cuius resistantia ultra statum naturale fuit imminuta (§. VI.), sequitur, ut, si resistantia in pluribus corporis humani partibus, seu potius earum vasis, diverso gradu fuerit imminuta, congestio versus omnes istas fiat partes, sed diverso gradu, ita, ut versus illam fiat minima, cuius resistantia minimum possidet gradum, & versus istam maior, cuius resistantia magis imminuta, & denique versus eam maxima, quae plurimum de sua amisit resistantia.

§. VIII.

Obstructione in quadam parte facta, fit congestio versus eandem partem obstructam.

Impetus, quem fluida corporis humani in motu constituta a cordis & arteriarum systole obtinuerunt, in tres potest dividi partes, quarum prima fluidum anterius positum propellit, altera ea est, qua ipsum fluidum se movet in vasis, & tertia denique ea est, qua fluidum tanquam pressum agit in vasis parietes.

Nunquam ergo fluida corporis humani, quousque in vasis moventur, eo gradu sunt fluida pressa, quo cor & arteriae in ipsa agunt, sed ratione partis tantum unius huius actionis sunt fluida pressa, unde nec omnia suo, quem a pressione cordis & arteriarum acceperunt, impetu in vasorum parietes agere possunt, sed pars huius fluidorum impetus

tus

tus una impenditur ad reliquorum fluidorum anteriorum propulsiōem, altera vero manet libera & hac se se ipsa movent fluida, & tertia tantum pars huius impetus fluidorum non quidem ratione quantitatis, sed tantum ratione ordinis impenditur ad actionem in vasorum parietes. Sit igitur vas quoddam arteriosum obstructum, & impetus cordis & arteriarum maneat in statu naturali, tunc manebit quoque ob hanc ultimam conditionem impetus talis & tantus, qualis & quantus paulo ante fuit descriptus. Sed quoniam fluida, quae in vasis arteriosis liberis nec obstructis moventur, uti iam demonstratum fuit, non toto suo impetu, quem a cordis & arteriarum systole acceperunt, in parietes vasorum arteriosorum agunt, sed parte tantum huius impetus una, cum reliquarum duarum huius impetus partium unam iam impenderint ad fluidum anterieus propellendum, alteram vero adhibuerint ad se se ipsa movenda, sequitur, ut obstructione in vasis arteriosis facta, omnes hae tres partes impetus, quem fluida a cordis & arteriarum systole obtinuerunt, nunc impendantur ad actionem in vasorum arteriosorum obstructorum parietes. Obstructione enim facta in vase arterioso, fluidum illud transire nequit. Cum vero perpetuo a cordis & arteriarum systole prematur, & novum fluidum continuo in id propellatur, non potest non fluidum, quod per vasa obstructa arteriosa transire nequit, magis premi, & per consequens maiori impetu in parietes vasorum obstructorum agere; & si perfecta seu totalis est
obstru-

Impenditur
in parte
obstru-
tione
totali

obstructio, impetus, quo fluidum in parietes vasorum obstructorum agit, toti impetui, quem fluidum a cordis & arteriarum systole obtinet, est aequalis, adeoque praeternaturaliter auctus.

§. IX.

Demonstratio praecedentis propositionis ab- soluitur.

In statu naturali, teste experientia, ope microscopiorum facta, vasa arteriosa extrema nec actu sese contrahunt, quamquam perpetuum sese coarctandi exercent conatum, & minorem cavitate, experientia confirmante, acquirere possint, nec magis dilatantur, quamquam insigniter adhuc dilatari possint; vasa autem arteriosa maiora, quamvis semper alternatim sese contrahant & dilatentur, nunquam tamen in statu naturali ad eum sese contrahunt vel dilatantur gradum, ad quem dilatari & sese contrahere possent. Pater ergo, in statu naturali necessario in vasis arteriosis extremis quovis tempore, & in vasis arteriosis maioribus in fine systoles, verum quoddam aequilibrium inter fluidum, quatenus est pressum, & tonum vasorum adesse, id est, impetum fluidi naturaliter pressi in vasa, tono vasorum esse aequalem, seu, quod perinde est, in statu naturali vim fluidi vas distendentem & vim vasis contractilem esse aequalem. Cum vero impetus fluidi in vas obstructum arteriosum sit praeternaturaliter auctus (§. VIII.), & talis impetus fluidi dicatur congestio (§. I.), apparet, obstructione facta in vasis arteriosis versus eadem fieri debere congestionem.

§. X.

§. X.

Fac, ramos quosdam trunci cuiusdam arterio-
si esse obstructos, reliquos vero adhuc esse pervios
atque apertos; tunc non potest non fieri versus ramos
arteriosos obstructos congestio (§. VIII. & IX.).
Quoniam vero omnis ea fluidi quantitas, quae antea
per omnes istos ramos, quorum quidam nunc ob-
structi supponuntur, transit & propulsa fuit, nunc
per obstructos ramos transire nequit, sed per reli-
quos tantum adhuc apertos transitum obtinet ac
propellitur, non potest non iusto maiori celeritate
per ramos reliquos adhuc pervios moveri. Nunc
autem, si fluidum iusto maiori versus partem quan-
dam fertur celeritate, fit versus eandem partem
congestio (§. IV.). Quam ob rem, obstructione fa-
cta in quibusdam ramis trunci cuiusdam arteriosi,
non fit solum congestio versus ramos obstructos,
sed etiam versus reliquos adhuc pervios & aper-
tos.

*Sed versus
reliqua ad-
huc aperta
fit congestio
trunci cuius-
dam arte-
riosi.*

§. XI.

In antecedentibus fuit demonstratum, quod
resistentia partis solidae, seu potius vasorum, iusto
magis imminuta, producat versus eandem partem
congestionem (§. VI. & VII.). Nunc pars, seu vasa
eius, si debilia fiunt, seu tono suo privantur, amittunt
suam resistentiam naturalem; & debilitas seu
atoniam partis, vel potius eius vasorum, nil aliud est,
quam resistentia eorum ultra statum naturalem im-
minuta. Qua de re debilitas seu atonia partis soli-
dae,

*Debilitas
seu atonia
partis soli-
dae producit
congestio-
nem.*

C

dae,

dae, vel potius eius vaforum, non potest non versus eadem illa producere congestionem.

§. XII.

Debilitas partis tam naturalis, quam acquisita, potest producere congestionem.

Debilitas partis solidae corporis humani oritur a natura ut causa, vel non. Priorem nomino *debilitatem naturalem*, posteriorem *acquisitam*. Utraque igitur, tam naturalis, quam acquisita debilitas partis, producit versus eandem congestionem (§. XI.).

§. XIII.

Congestio fit ad hanc vel illam partem, prout haec vel illa est debilis.

Cum debilitas partis solidae corporis humani producat versus eandem congestionem (§. XI.), sequitur, ut congestio fiat ad hanc vel illam partem, prout haec vel illa est debilis. Sic si cerebrum, vel, ut accuratius loquar, vasa eius sunt debilitata, congestio fit versus caput, & si pulmones tono suo fuerunt privati, versus illos vergit congestio, & sic se habet cum aliis partibus solidis, quae tono suo sunt destitutae.

§. XIV.

Quicquid debilitatem in parte quadam solida producit, efficit versus istam congestionem.

Debilitas producit versus eam corporis humani partem, in qua occurrit, congestionem (§. XI.). Qua de re, quicquid huic vel illi parti corporis humani solidae inducit debilitatem, efficit quoque versus eandem congestionem.

§. XV.

§. XV.

Causarum quidem, quae debilitatem in partibus solidis producere possunt, datur numerus infinitus, omnes tamen, quotquot & quam diversae sunt, possunt ad unam eandemque classem redigi. Omnes enim causae, quae partibus solidis debilitatem inducere possunt, quam diversae etiam sint, conveniunt tamen in eo, quod cohaesionem partium fibras constituentium iusto magis imminuant. Id vero efficiunt, nimia fibrarum extensio, earum arrosio, nimius glutinis inter partes fibrarum defectus, vel nimia eiusdem copia, & omnia, quae unum horum effectuum, vel plures, producere possunt. Sic plethora, rarefactio sanguinis nimia, motus corporis iusto vel vehementior, vel saepius repetitus, spirituosorum abusus, animi pathemata, & aliae causae, partes solidas possunt debilitare. Sed omnes istae causae, simul ac debilitatem produxerunt, efficiunt quoque versus illam partem, quae ita est debilis reddita, congestionem (§. XIV.). Prout igitur hae causae in hac vel illa parte suam exerunt efficaciam, pro eo etiam ad hanc vel illam partem dirigitur congestio. Sic si cerebrum, vel potius eius vasa fuerint debilitata, a nimis meditationibus, animi affectibus, inordinata vivendi ratione, spirituosorum, aut anodynorum vel vaporosorum abusu, aliisque causis, fiunt sanguinis versus caput congestiones. Et si pulmonibus ab illegitimo sex rerum non-naturalium usu, vel nimium relaxantibus & dulcibus expectorantibus remediis,

De causis debilitatis.

debilitas fuerit inducta, ad eas dirigitur congestio.

§. XVI.

*Quidquid
obstructio.
nem produ-
cit in vasis
arteriosis,
efficit conge-
stionem.*

Obstructio producit non versus ramos arteriosos obstructos solum, sed versus reliquos etiam adhuc pervios atque apertos, congestionem (§. VIII. IX. & X.). Omne igitur id, quod obstructionem in vasis arteriosis efficit, non potest non versus ramos tam obstructos, quam adhuc apertos, congestionem producere. Causae igitur obstructionis in vasis arteriosis sunt etiam causae congestionis.

§. XVII.

*Si sanguis
per vasa cor-
poris externa
legitime
transire ne-
quit, fit ver-
sus internas
partes con-
gestio.*

Si sanguis in vasa arteriosa, superficiem corporis humani externam perreptantia, non debito modo ingredi atque per ea transire potest, necessario iusto maiori vel celeritate, vel massa, vel maiori massa & celeritate simul, ad & per partium internarum vasa arteriosa moveri debet. Nam, si fluidum versus quandam corporis humani solidam partem maiori vel massa, vel celeritate, vel maiori massa & celeritate simul fertur, fit versus eandem partem congestio (§. IV.); hinc, si sanguis per vasa, in externa corporis humani superficie posita, legitime progredi nequit, ut versus internas eiusdem partes fiat congestio, necesse est.

§. XVIII.

Si fit sangui-

Si sanguis per vasa superficiei corporis humani

mani externae debito modo transire nequit, fit ad
internas partes eiusdem congestio (§. XVII.). Fac
igitur, partes internas quasdam esse debiles, alias
magis, alias minus, tunc sanguinis, si eius non de-
cens fit per externa superficiei vasa circuitus, ad
partes internas fiet congestio, & quidem versus
partes tono deiectas maior, quam versus minus
debilitatas (§. XI. & XIII.).

nea versus
interiora
congestio, af-
ficiet potius
partes magis
debilitatas,
quam minus
debilitatas.

§. XIX.

Si sanguis per vasa partium corporis huma-
ni inferiorum libere transire nequit, non potest
non maiori vel massa, vel celeritate, vel maiori
massa & celeritate simul, versus partes superiores,
adeoque & versus caput & pulmones, deferri.
Nunc hoc contingente fit congestio (§. IV.), adeo-
que exinde adparet, quod sanguinis fiat versus
partes superiores, & hinc etiam versus caput ac pul-
mones, congestio, si per vasa partium inferiorum
debito modo progredi nequit.

Si sanguis
per vasa par-
tium inferio-
rum corporis
humani
transire ne-
quit, conge-
stio fit versus
partes supe-
riores & ver-
sus caput.

§. XX.

Spasmodica vasorum, per superficiem corpo-
ris humani externam excurrentium, contractio im-
pedit, quo minus sanguis debito per ea ferri pos-
sit cursu; atque idem contingere in vasis parti-
um inferiorum, si spasmo corripuntur, nullum
est dubium. Verum enim vero demonstratum iam
fuit, sanguinis fieri versus interiora & versus supe-
riora

Spasmodica
vasorum in
partibus ex-
ternis & in-
ternis con-
strictio pro-
ducit conge-
stionem ver-

*versus interiora
& superiora.*

riona congestionem, circulatione eiusdem per externarum & inferiorum partium vasa impedita (§. XVII. XVIII. & XIX.). Quam ob rem spasmodica vasorum, per superficiem corporis humani externam & partes inferiores excurrentium, contractio, non potest non in priori casu congestionem versus interiora, & in posteriori versus superiora, adeoque versus pulmones & caput, producere.

§. XXI.

Frigus superficiei corporis externae admissum & terror efficiunt versus internas partes congestionem.

Cum *frigus* superficiei corporis humani externae admissum, & *terror* contractionem vasorum, per partes exteriores transeuntium, efficiant, non possunt non congestionem sanguinis versus partes corporis humani interiores producere (§. XX.); & si frigori inferiores tantum corporis humani partes fuerint expositae, eodem modo liquet, tunc sanguinis fieri versus superiora, adeoque versus caput & pulmones, congestionem.

§. XXII.

Spasmodica vasorum in visceribus abdominalibus strictura efficit congestionem versus superiora.

Eadem, qua §. XIX. & XX. demonstratum fuit, ratione, facile evinci potest, quod spasmodica vasorum in visceribus abdominalibus contractio, sanguinis versus superiora, adeoque & caput & pulmones, producere possit congestionem.

§. XXIII.

§. XXIII.

Si *obstructio* adest in uno vel pluribus visceribus abdominalibus, eodem, quo §. XIX. & XX. demonstratum fuit, modo facile probatur & confirmatur, sanguinis tunc fieri debere congestionem versus superiora, adeoque versus pectus & caput.

Obstructio visceris abdominalis producit congestionem versus superiora.

§. XXIV.

Flatus, intestina distendentes, impediunt sanguinis per viscera abdominalia circuitum, hinc eos aequae, ac obstructiones viscerum abdominalium, congestionem versus superiora, adeoque & versus pectus & caput producere, ex antecedentibus factis superque adparet (§. XIX. & XXIII.).

Flatus efficiunt congestionem versus superiora.

§. XXV.

Si *haemorrhoides* antea fluentes fuerunt *suppressae*, tunc ea sanguinis quantitas, quae alias fuit excreta, nullum alium invenit exitum, sed in vasis haemorrhoidalibus stagnat atque distensionem & obstructionem efficit: Talis vero obstructio per se iam producit congestionem sanguinis versus superiora, adeoque versus pectus & caput (§. XXIII.), & praeterea accedit adhuc alia causa, quae eundem inducit effectum. Dum enim illa sanguinis quantitas, quae alias per haemorrhoides fluentes e corpore exiit, praesente earum suppressione in corpore remanet, neque per vasa obstructa progredi potest, tunc omnino maiori vel celeritate, vel

Haemorrhoides suppressae producunt congestionem versus superiora.

vel massa ad superiora deferri debet. Hoc vero si contingit, oritur congestio sanguinis versus superiora, adeoque versus pectus & caput (§. IV.). Manifesto igitur exinde patet, haemorrhoides fluentes suppressas necessario producere debere sanguinis congestionem versus superiora corporis humani, adeoque versus pectus & caput.

§. XXVI.

Haemorrhoides coecae etiam producunt congestiones versus superiora.

Ex iisdem, quae §. XXV. demonstrata sunt, pronam fluit consequentia, quod *haemorrhoides* etiam *coecae* congestionem sanguinis versus superiora, adeoque & pectus & caput, producere possunt. Nam etiam si haemorrhoides coecae nunquam, quatenus coecae sunt, ad fluxum perveniunt, nihilo tamen minus semper supponunt obstructionem in vasis haemorrhoidalibus, adeoque hoc respectu producere possunt congestionem versus superiora, atque per consequens ad pectus & caput (§. XXV.).

§. XXVII.

Dolores abdominalis possunt producere congestionem versus superiora.

Spasmodicas vasorum in visceribus abdominalibus constrictiones producere congestiones versus superiora, ex §. XXII. satis luculenter iam constat. Atqui *dolores* in abdomine saevientes efficiunt eiusmodi spasmodicas vasorum in visceribus abdominalibus constrictiones (per princ. pathol.). Quam ob rem dolores abdominalis etiam congestionem versus superiora producere possunt.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

Si *alvus* est *adstricta*, neque flatus, neque excrementa inveniunt exitum. Atqui flatus iam per se, distendendo scilicet intestina, possunt producere congestionem sanguinis versus superiora (§.XXIV.), & excrementa rerenta iidem, extendendo intestina, sanguinis impetum determinant versus superiora. Ergo *alvum* adstrictam congestionem versus superiora, adeoque ad pectus & caput, producere posse, satis superque apparet.

Alvus adstricta congestionem versus superiora potest efficere.

§. XXIX.

Si versus partem quandam corporis humani solidam fit congestio, praeternaturaliter aucto versus eandem partem movetur impetu fluidum (§.I.). Iam vero, si fluidum quoddam versus partem aliquam corporis humani solidam maiori fertur impetu, tunc vel in eiusdem vasis accumulatur, eaque iusto magis extendit absque sui evacuatione, vel ea ita dilatat, ut vel per parietum dilatatorum poros, vel per orificia eiusdem dilatata exitum inveniatur fluidum, vel etiam vasa ipsa plane disrumpantur.

Congestio producit vel extensionem vasorum, vel accumulationem fluidi in vasis.

§. XXX.

Si vasa cuiusdam partis solidae iusto magis extenduntur absque disruptione, pars haec solida non potest non naturali maiorem acquirere magnitudinem. Nunc partis corporis humani solidae magnitudo praeternaturaliter aucta dicitur tumor. Qua de re congestionem in parte corporis

Congestio potest efficere tumores.

D humani

humani solida, ad quam dirigitur, tumorem efficere posse, sufficienter adparet (§. XXIX.).

§. XXXI.

*Congestio
vasa debilitare
potest.*

Vasa, si ultra gradum naturalem vel nimis vehementer, vel nimis diu extenduntur, debilitantur tandem & tonum suum amittunt. Verum congestio efficere potest in parte, ad quam est directa, ut fluidum, ad eiusdem vasa congestionis ope delatum, in iis accumuletur eaque iusto magis & diutius distendat (§. XXIX.). Satis ergo manifesto exinde patet, quod congestio speciatim quoque illius partis, versus quam vergit, vasa debilitare possit.

§. XXXII.

Congestio extravasationes fluidorum & haemorrhagias producere potest.

Congestio vasa partis, ad quam est directa, ita dilatare potest, ut vel plane disrumpantur, vel per eorundem poros dilatatos, vel orificia ampliata humor transire possit (§. XXIX.). Quodcumque autem horum fiat, semper tamen oritur fluidi extravasatio, & si fluidum exitum inveniens est sanguis, haemorrhagia. Luculenter ergo hinc adparet, quod congestiones quoque fluidorum extravasationes & haemorrhagias producere valeant.

§. XXXIII.

Congestio obstructions & inflam-

Si qua fit versus partem quandam congestio, fluidum quoddam iusto maiori ad vasa eiusdem movetur impetu (§. I.). Facile igitur evenire potest,

est, ut impetus praeternaturaliter fluidum in eius-
modi impellat atque urgeat vasa, per quae illud mationes ex-
citare potest.
transire nequit. Accedit ad hoc, quod congestio
vasa partis, ad quam dirigitur, ita extendere &
ampliare possit, ut crassiores fluidi molculas, ad
transeundum ineptas, admittant, unde non potest
non oriri *obstructio*. Patet igitur, congestiones produ-
cere posse obstructiones. Sed quaevis obstru-
ctio in arteriis minimis potest inducere *inflamma-
tionem*, & nulla inflammatio oriri potest, nisi antea
praecesserit obstructio (per princ. pathol.). Quam
ob rem congestiones etiam inflammationes produ-
cere possunt.

§. XXXIV.

Congestio partis, ad quam directa est, vasa ul-
tra gradum naturalem dilatate atque extendere Congestiones
spasmos &
dolores effi-
cere possunt.
potest (§. XXIX.). Facile igitur tunicam vasorum
nervaeam & nervos circum- & adjacentes ita exten-
dere potest, ut vel irritentur & efficiant praeterna-
turaliter auctam fibrarum musculosarum contra-
ctionem, vel solutionem continui minitentur. Si
posterius fit, oritur dolor, si vero prius contingit,
spasmodica constrictio (per princ. patholog.). Cla-
rum igitur nunc est, congestiones in parte illa, ad
quam sunt directae, spasmos & dolores producere
posse.

§. XXXV.

Pertractatis iis, quae a congestionibus, ut causis, Effectum con-
profi.

*gestionum
variant, pro
partium, ad
quas direc-
tae sunt, di-
versitate.*

proficiscuntur, effectibus, ordo nunc exigit, ut breviter horum effectuum diversitatem, pro partium, ad quas directae sunt, varietate attingam. Sed hic nobis magna sese offert dicendorum copia, de quibus pauca tantum, ob nimiam temporis angustiam, proferre licet. Fac igitur, sanguinis fieri versus caput, pulmones & viscera abdominalia congestionem, varios omnino effectus, pro varia partis conditione, ad quam directa est congestio, exinde nasci, quilibet absque ullo fere perspicit negotio. Sic ad caput directa congestio haemorrhagiam narium, apoplexiam, hemiplexiam, epilepsiam, melancholiam, maniam, memoriae aliarumque animae facultatum imbecillitatem, auditus & visus difficultatem, surditatem, coecitatem, tinnitum & susurrum aurium, capitis dolores & temulentiam, vertiginem, defluxiones catarrhales circa oculos & aures, odontalgiam, otalgiam, affectus soporosos, pluraque alia gravia & perquam molesta pathemata producere valet. Qua vero ratione omnes hi a congestionibus proficiscantur effectus, & quomodo fiat, ut saltem speciales quidam, & non alii exinde eveniant morbi, id fusioem omnino postulat tractationem, alia forsitan occasione, cum circumstantiarum ratio id iam non permittat, annuente divina gratia, adhuc exhibendam.

TANTVM.

VIRO

VIRO IUVENI
PRAECLARO ET EGREGIE DOCTO
DOMINO CANDIDATO
CAROLO FRIDERICO FROMHOLD,

OMNIGENAM PERCATVR FELICITATEM

IO. IVNCKER.

Quis quaeso, CANDIDATE clarissime, divinando praedixisset venerando DOMINO PARENTI, se filium geniturum, qui, paternis vestigiis insisterendo, solidam illam medicinae partem, quam duodecimo huius saeculi anno de humorum secessionibus in Fridericiana nostra publice exposuit, ampliore evolutione illustraturus, & genuinum fontem, ex quo secessiones derivandae sunt, aperiendo, in eadem cathedra defensurus esset? Rectissime omnino fecisti, qui speciminis inauguralis de congectionibus argumentum, cum paterno themate analogicum, elegisti: haec enim salutaris doctrina, vera sui indole, medentium pluribus usque adeo etiamnum incognita est, ut porro de ea exponere, minime superfluum, sed valde potius fructuosum reputari debeat. Qua de causa gaudeo, CANDIDATE doctissime, & eo verius gaudeo, quo certius novi, TE particularia ista naturae conamina non solum recte pervidere, sed decente etiam methodo eadem tractare posse: iterum enim iterumque in clinicis nostris exercitationibus laudabili attentione observasti, non sufficere genuino Practico, ut particulares istos conatus ad

D 3

alias

alias particulares easque securiores regiones derivando & revellendo manu quasi ducat, sed potissimum necessarium esse, universalem per diaphoresin viam, utpote regiam omnique perfectissimam, ubique respicere & aperire. Caeterum ex animo TIBI gratulor honores doctorales, nullus dubitans, quin solidae doctrinae fructus patriae TVAE civibus sis comprobaturus. Ad honoratissimam autem familiam quod attinet, antiquam quidem gravioris vulneris, in Academia nostra abhinc tribus lustris, & quod excurrit, perpeffi, cicatricem minime refricandam arbitror, peto autem a TE, ut plurimam ei salutem dicendo significes, me eximiam voluptatem ex eo concepisse, quod detrimentum unquam grave multum hodie reconcinnatum esset, & sic occasionem haberent, alternantem vicesque stationum humanarum tristes permutantem sapientiam divinam admirando adorare. Vale. Dab. d. XXVII. Novembris, MDCCXLIX.

Bald schimpft ein Kirchen-Feind der Priester Weichgeld aus,
Nimt dieses zum Behuf' verläßt des Höchsten Haus.
Da schmählt ein altes Weib auf ihren Advocaten,
Wenn sie ihr Recht verspielt, verflucht, verwünscht den
Braten,
Den sie dem Richter gab. Nun wähle Musen-Sohn,
Wilst Du ein Priester seyn? reizt Dich der Rechte Lohn?
O nein! geehrter Freund! Du hast das Loos getroffen,
Ein Arzt, ein ächter Arzt, darf keine Flüche hoffen

Misch

Mischt sich bey Bollust, Geiz, die Furcht des Todes ein;
Ruft Kinder und Gemahl mit aufgehabnen Händen,
Wer kan den Schmerz, den Todt, von unsern Häuptern
wenden?

Ein Arzt! der Kasten Geld soll die Belohnung seyn.

Mit diesem Wunsche empfiehlt sich

Gottlieb Ernst Gorn,

lavor. Siles. Med. Candidat. Oppon.

Transactis studiis **TIBI** dat Galenus honores,
Quid faciam? laetor, nam **TVA** nostra salus.
Gratulor ergo **TVO**, Vir doctorande, labori:
Sis faustus, felix, vale faveque **TVO**

Amico sincero

C. W. ROTHKEPPEL,

Med. Candid. Oppon.

Praemia pro meritis, laetus dum carpis, Amice!
Gratulor ex animo, nam **TVA** messis adest.

*Pauca haecce Clarissimo ac Doctissimo Domino
Doctorando, Amico suo aelsumatissimo,
adiicere voluit,*

IOANN. AVGVSTVS THALL,

Vienna-Austriacus, Med. Stud.

Agricola ut vigilans duram molitur aratro
Tellurem, & solem & nubes cum pectore voluit;
Dum tandem larga flavescens campus arista,
Fruges optatas sero cum foenore reddat:
Sedulus haud aliter Medicorum in arte fuisti;

Nam

Nam fructus veniunt, & nunc tva cingit Apollo
Tempora lauris. Auxilium male pectora pressa,
Sperant. Nunc valeas, Spiet fortuna labori.

*Accipe, Amice suavissime, quae ex
animi sinceritate posuit*

I. H. LICHTENBERG,

Darmstädtiensis, Med. Cult.

Du lehest wie Säft und Blut sich ganz besonders sencken,
So in der kleinen Welt zuvor vertheilet sind.
Wer die Bewegung kennt, kan diese Häufung sencken,
Das auch der ganze Lauf die alte Ordnung finde.
So soll, Hochedler Freund, das Glück den Lauf verrichten,
Das sich bey Deiner Kunst auch alles Güte häuft.
Denn wird Dein edler Geist auch so die Sache schlichten,
Das Dir Dein Wohlergehn nicht auf ein Uebel läuft.
Vor heute will ich nur zur Würde gratuliren;
Man soll ins künftige Dein Glück gehäufet spühren!

Hiermit suchet sich dem Herrn Doctorando
zu empfehlen

Johann August Juncker,

aus Halle,
d. 21. S. B.

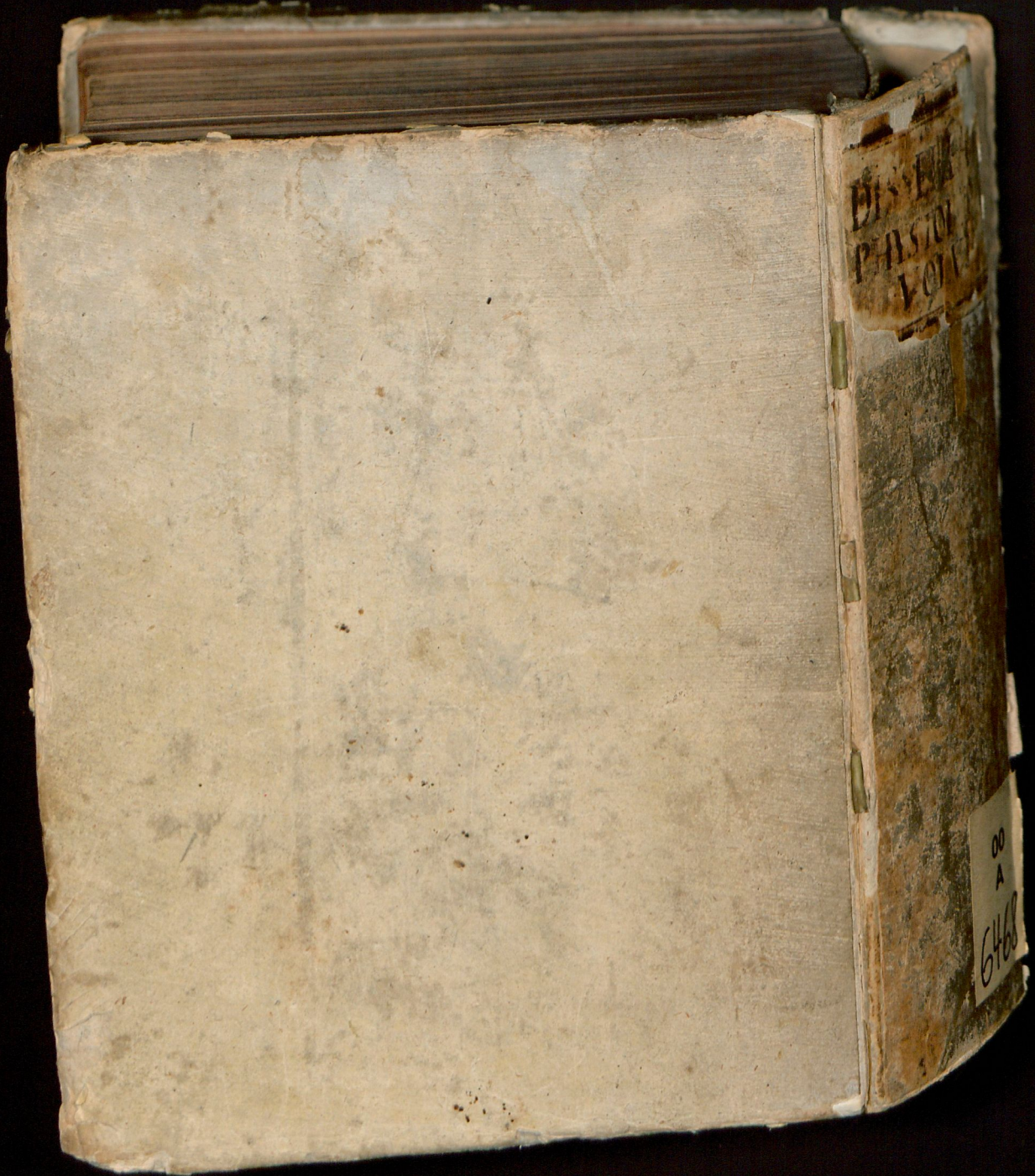
00 4 6468 (1)

ULB Halle 3
002 928 051

12

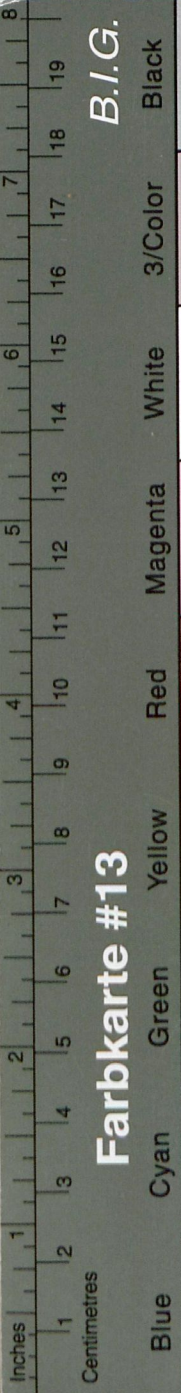

DISEN
PHASIN
VON

00
A
646

RTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE

NGESTIONVM

A, CAVSIS ET EFFECTIBVS,

QVAM
VB AVSPICIIIS SVMMI NVMINIS
ET
V GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
RI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

REA ELIA BÜCHNERO

CRI ROMANI IMPERII NOBILI,
IO PRVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
HILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO
LIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

GRADV DOCTORIS

N MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
CTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

DECEMBR. A. S. R. c1o1occcxlIx.

PVBLCICE DEFENDET

AVCTOR

S FRIDERICVS FROMHOLD,

ROCHLICENSIS MISNICVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
NIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

